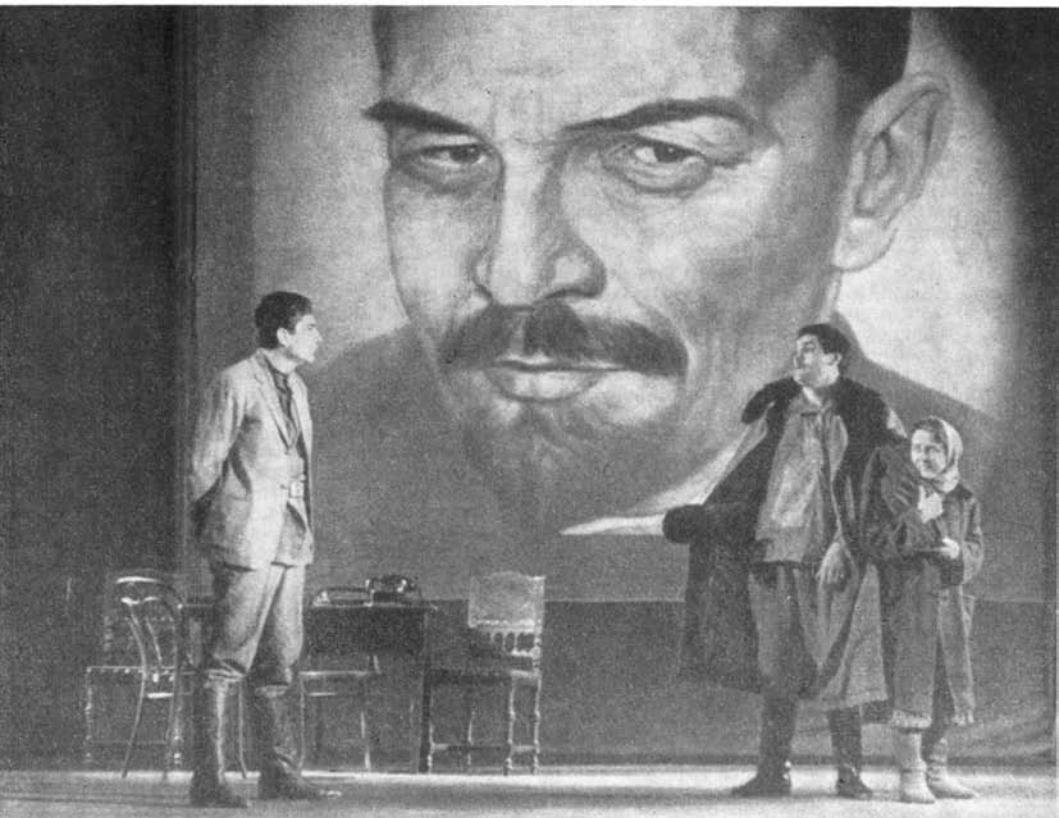

Cronica

TEATRUL REGIONAL BUCUREȘTI

„POVEȘTEA ALEXANDREI SOKOLOVA” — adaptare de
Dinu Cernescu după un scenariu de K. Vinogradskaia

Data premierii: 9 martie 1963. Regia: George Teodorescu. Scenografia: Camillo Osorovitz. Comentariu cinematografic: Paul Barbăneagră. Distribuția: Victoria Dinu (Sokolova); Ion Marinescu și Ion Miinea (Stașkov); X Silviu Stănculescu (Secretarul); Cornel Gîrbea (Efim Sokolov); Cornel Dumitruș (Petca); Rodica Popescu (Dusea); Petre Dragoman (Tel:ghin); Elena Maican (Teleghina); Dumitru Fedoreac (Nikita Sokolov); Const. Rășchitor (Krivoșeev); Dodo Iconomu (Mama Dusei). În alte roluri: Eugen Petrescu, Ica Molin, Mihai Pruteanu, Dorel Livianu, Margareta Dumitrescu, Ana Dornescu, Vasile Dinescu, Eugenia Ardeleanu, Virginia Stîngaciu, Aura Andrițoiu, Marietta Ionescu, Vasile Ichim și Gigi Nanu.

Adaptarea scenică a scenariului cinematografic „Femeia-deputat” prilejuește realizatorilor spectacolului de la Teatrul Regional București un experiment teatral izbutit, într-un limbaj original, adecvat necesităților unui profil agitatoric deslușit. Aducînd la rampă povestea unei simple țărănci ruse, fostă analfabetă și argată, căreia Puterea Sovietică îi redă demnitatea umană și un orizont spiritual, înălțînd-o în primele rînduri ale constructorilor responsabili ai socialismului, teatrul își îndeplinește cu eficiență sarcina sa educativă în rîndurile publicului său, atît de variat în preocupări și ca pregătire. Fiindcă această pagină din istoria formării și ridicării primelor colhozuri — care ilustrează convingător ideea că odată cu triumful tezei leniniste a mării producții agricole bazate pe proprietatea socialistă a pămîntului și a mijloacelor de producție, se deschid în fața țaranului nemărginite căi ale dezvoltării spiri-

tuale — slujește din plin educării conștiinței socialiste a publicului nostru de azi. Pregătirea acestui spectacol în etapa actuală a dezvoltării agriculturii noastre socialiste prezintă una din căile îndeplinirii misiunii agitatorice a acestui teatru, care străbate aproape zilnic satele noastre colectivizate.

Textul adaptării lui Dinu Cernescu a urmărit cu precădere evoluția eroinei pe liniile fundamentale ale maturizării și cristalizării personalității sale, ilustrînd complexitatea relațiilor acesteia cu oamenii din jur, prieteni și dușmani, într-o perioadă grea și complicată a luptei de clasă și a construirii societății sovietice. Dar, ca orice dramaturgie după o lucrare ce se reclamă altui gen, textul adaptării prezintă inconsecvențe de ordin dramaturgic în adîncirea și reliefaarea caracterelor, hiaturi în gradarea conflictului, rapida desfășurare epică de scurte secvențe împiedicînd uneori aprofundarea situațiilor dramatice. Aceste lacune ale textului au fost acoperite prin interpretarea actoricească a majorității distribuției și, totodată, prin formula plastică înnoitoare, care imprimă întregii realizări scenice un caracter original. Rezultat al unei munci creatoare și aplicate, pe multiple coordonate, spectacolul — în regia lui George Teodorescu, scenografia lui Camillo Osorovitz și comentariul cinematografic datorat lui Paul Barbăneagră — își duce pînă la capăt intențiile, vădit agitatorice, printr-o realizare artistică meritorie.

Deși spectatorul se arată profund interesat de continua îmbinare a acțiunii scenice cu cadrele filmate, de dialogul nemijlocit dintre actor, decor și proiecția cinematografică (modalitate artistică apropiată „lanternei magice”), specificul teatral e realizat totuși, în primă și ultimă instanță, de către prezența vie a actorului.

Construind rolul Sokolovei cu mijloace emoționale simple și laconice, decurgînd dintr-o înțelegere exactă a caracterului nou și înaintat al acestui personaj, Victoria Dinu a dat eroinei

Cornel Gîrbea (Efim Sokolov)

un contur expresiv, într-o prezintă dinamică. Actrița o prezintă pe Sokolova la început cu capul plecat și privirile furisate în jos, încă speriată de amenințările popilor de odinioară, de stăpîni și de chiaburi, neîncrezătoare în propria-i cutezanță de a merge la biroul raional de partid pentru a cere dreptate. Dar încrederea în Puterea Sovietică, în partid și în propria ei inimă și minte, luminează treptat privirile femeii, ajutînd-o să înțeleagă cît de imens este orizontul vieții ce i se deschide înaintea și cît de strîmt era țarcul izbei, în care înaintea luceau amenințător două icoane: a bărbatului, țar al micului ei univers, și a sfintei fecioare. Aceste icoane se prăbușesc pe rînd, odată cu vechile deprinderi, temeri și îndoieli, actrița sugerînd cu sobrietate artistică maturizarea femeii, investirea ei cu atribuțiile puterii de stat. Laconismul textului dramatic, condensarea unor situații-cheie în replici puține au obligat actrița la un maximum de expresivitate; de aceea, se reține, ca un frumos moment artistic, felul în care Victoria Dinu sugerează lupta Sokolovei cu obstacolele neștiinței și cu obstacolele ridicate de dușmanii Puterii Sovietice. Raportul politic pe care președinta colhozului trebuie să-l tîină în fața adunării devine un strigăt țîșnit din inimă, din durerea traiului greu de altădată, iradiînd o imensă încredere în popor, în adevărul drumului leninist. Acestui emoționant patos eroic i se adaugă un delicat contur liric și o imperceptibilă undă de umor, care luminează, în nuanțe variate, profilul eroinei.

O bună reușită actoricească obține Silviu Stănculescu în rolul Secretarului, aducînd o reală prezență scenică de pe pozițiile comentatorului de azi. O interesantă și nuanțată compoziție, defel schematică, realizează și tînărul actor Constantin Răschitor, în rolul alb-gardistului Krivoșeev, dovedind un minuțios studiu de caracter și prin aceasta deosebindu-se de interpretarea lui Ion Marinescu, care, din păcate, într-un rol de personaj negativ, repetă ticuri și expresii din alte roluri asemănătoare. Lui Efim Sokolov, țaranul rob al unor vechi și rușinoase mentalități, care, într-o contorsionată luptă cu sine însuși, se desprinde de trecut, Cornel Gîrbea i-a dat cîteva date caracteristice, o prezență impetuoasă, utilă în spectacol, poate însă cam unilateral construită pe brutalitate fizică și exteriorizare. În scenele de masă,

C. Răschitor (Krivoșeev)

s-au relevat ca tipuri sugestive D. Fedoreac (Nikita Sokolov), C. Dumitraș (Petea), Elena Maican (Teleghina), Rodica Popescu (Dusea), Dorel Livianu (Președintele).

Interpretările actoricești, ideile regizorale — într-un cuvînt, semnificațiile textului — au dobîndit acuitate și pregnanță în spectacol prin formula scenografică înnoitoare, utilizată aici cu îndrăzneală. Cu o îndrăzneală timidă însă, am spune. Dacă dezideratele teoretice ale acestei formule, exprimate la începutul acestei stagiuni în paginile revistei noastre de către scenograful Teatrului Regional București, și promisiunea experimentării ei s-au tradus practic prin comentariul filmat al textului, care a lărgit metaforic implicațiile și semnificațiile acțiunii, din păcate nu întotdeauna acest comentariu s-a dovedit pe deplin inspirat și bogat în sensuri. În cazul de față, montajul unor scene din filmele clasice ale epocii („Pămînt”, „Nou și vechi” etc.) de Dovjenco, Eisenstein și Pudovkin accentuează, de multe ori, simbolul generalizator al evenimentelor scenice, subliniînd cu un accent poetic și filozofic datele textului. Nu același efect se obține

însă, alături, din filmarea momentelor spectacolului propriu-zis; dacă filmarea în planuri diferite și cât mai apropiate a portretului lui Lenin capătă valori profunde și importante pentru ceea ce se petrece în scenă, dacă se reține, ca metaforă izbutită, multiplicarea păpușilor de lemn ce sugerează fecunditatea, sau alternarea chipului Sokolovei cu literele alfabetului (exprimînd cu laconism treptele evoluției femeii-deputat), alte imagini sînt însă sărace în idei și forță emoțională, spre final caracterul de jurnal

de actualități al comentariului situîndu-se chiar în afara stilului inițial al spectacolului.

În ciuda acestor inevitabile lipsuri ale începutului, se arată importantă această experiență ce dovedește variațiile posibilități ale expresiei agitatorice, care poate să vibreze artistic cînd este pusă în slujba unui conținut înaintat de idei. *Povestea Alexandrei Sokolova* se înscrie, prin aceasta, ca un spectacol bogat în idei, care va sluji, fără îndoială, publicului căruia acest teatru i se adresează.

TEATRUL NAȚIONAL DIN CLUJ

„SĂ NU-ȚI FACI PRĂVĂLIE CU SCARĂ” de Eugen Barbu

Data premierei: 12 ianuarie 1963. Regia: Constantin Anadol. Scenografia: Mircea Matcaboji. Distribuția: Anișoara Potoroacă (Elena); Cazimir Tănase (Dumitru); Octavian Teuca (Vasile); Viorica Cernucan (Silvia); Silvia Ghelan (Domnica); Octavian Lăluț (Alexandru); Melania Ursu (Lina); Stela Ciculescu (Domnișoara Aurica); Florin Dumbravă (Bolocan); Ionel Banu (Ionică Pară); Ion Marian (Un băiat de prăvălie); Mircea Todiriță (Gică Hau-Hau).

Lumea rapace a negustorilor bucu-reșteni, cu ciocnirea violentă a unor interese meschine și devorante, cu imoralitatea ei sufocantă, incurabilă, ca și iminența prăbușirii acestui univers sordid în preajma victoriei forțelor populare din august 1944, se desenează net în *Să nu-ți faci prăvălie cu scară*. Piesa lui Eugen Barbu readuce în dramaturgia noastră de azi peisajul mahalalei negustorești — evocată odinioară de G. M. Zamfirescu și Victor Ion Popa, văzută de astă dată în lumina unei noi epoci istorice —, la apogeul îmbuibării ei și totodată în pragul definitivei sale prăbușiri.

În anii războiului, premergători Eliberării, în epoca marilor afaceri și escrocherii, și totodată a loviturilor tot mai puternice date capitalismului de către clasa muncitoare, fiii decedatului circiumar Enache Domnișor, Dumitru și Vasile, se zbat să schimbe cu totul sistemul de exploatare rudimentar al tatălui lor, rafinîndu-l și extinzîndu-l. Pașnica viață de familie, de clan legat de aceleași prejudecăți și interese, s-a transformat acum într-o surdă și gîfuită luptă pentru atotputernicie, pentru dominarea prin bani a celor din jur. Copiii, cea de-a treia ramură a familiei, frații Silvia și Alexandru, se zbat și ei, pe căi diferite,

să-și depășească condiția ereditară și socială, să iasă în întîmpinarea evenimentelor: Alexandru, cinic și dezabuzat, otrăvit de sloganurile fasciste, e într-o neconținută fugă și derută morală, îngrozit și conștient totodată de perspectiva înfrîngerii lumii în care crede. Iar Silvia, ființă nealterată de aerul viciat din jur, înspăimîntată și ea de cruzimile și desfrîul la care asistă, caută soluții, își pune întrebări și pretinde răspunsuri. Silvia va fi unicul om salvat din naufragiul familiei Domnișorilor, singurul care merită să primească colacul de salvare întins de către ceferistul Bolocan.

Eugen Barbu a creat în această piesă de debut scenic caractere pregnant și subtil diferențiate, realizînd o tipologie specifică acestei păături a burgheziei romînești de pe „calea negustorilor”. Aceste caractere se înfruntă și se macină într-un violent și distrugător conflict, generat de însuși mersul înainte al istoriei. Fără a surprinde prin inedit — întregind o galerie deja cunoscută din tipurile acestei lumi — ele se impun însă prin vitalitatea lor specifică: bătrîna Elena Domnișor, stîlpul familiei, își hrănește singură iluzia suveranității asupra clanului brăzdat de ură și adversități îndrîjite, ca și iluzia unei onorabilități neștirbite, cre-